

ชีวิตนี้...เหมือนความฝัน

บ่อยครั้งที่มีญาติโยมชอบมาบ่นกับอาตมาที่วัด ถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต ความคิด ความหวัง...ทำนองว่า ทำอะไรแล้วไม่เป็นไปตามสิ่งที่ใจอยาก โลกนี้เล่นตลกกับเราหรือไร ทำดีแล้วทำไมไม่ได้ดี คนทำไม่ดีทำไมกลับได้สิ่งสนองตอบที่ชอบใจ...ท้อแท้ หมดกำลังใจ “หรือฉันเป็นคนดีที่โลกนี้ไม่ต้องการ” ก็จะมีความรู้สึกประมาทนี่

หากเมื่ออายุยังน้อยก็ยังพลอยปลอบประโลม แต่ในส่วนมากจะเป็นผู้อายุยังเหลือน้อยแล้ว ประสบการณ์ชีวิตผิดหวังที่ซ้ำซากน่าจะช่วยตอกย้ำความทรงจำถึงความจริงในสรรพสิ่งว่า สังขาร (การกระทำรวมถึงผลลัพธ์) ทั้งหลายล้วนตกอยู่ภายใต้กฎของไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา...คือแปรปรวน ไม่ทรงสภาพเดิม ดับสลายหายไปในที่สุด แม้แต่ตัวความคิดความหวังเอง ก็ตกอยู่ภายใต้กฎอันนี้ไม่มียกเว้น

“จริงจังอะไรกับความไม่จริงค้นหาความจริงกับสิ่งสมมติมา เหมือนการตามหากระต่ายบนดวงจันทร์หรือเหมือนการเห็นเงารวงผึ้งในน้ำ” ความเป็นไปไม่ได้ย่อมแจ้งชัดแก่ผู้เป็นปราชญ์

แทนที่เราจะวิ่งตามความคิดความหวัง ทำไมเราไม่ย้อนศรความคิด กลับมาเฝ้าดูจิตว่า “มันคิดออกมาได้อย่างไร” ย้อนศรให้ตลอดสาย รู้ให้ได้ว่าแค่ความคิด ทำไมจูดรู้ชีวิตถึงกับสิ้นอิสระ ความคิดมาจากส่วนไหนของชีวิต ความคิดมีกี่ประเภท เกิดเพราะเหตุปัจจัยใด จิตนี้ขึ้นอยู่กับความคิดได้หรือไม่ รู้ตื่นเบิกบาน วิมุติมิตีความคิด ได้โดยวิธีไหน นี่ต่างหากที่เป็นหน้าที่ของชาวพุทธ

มีผู้กล่าวประมวลถึงสาเหตุความฝันไว้ว่าเป็นเพราะเหตุ 4 อย่าง ดังนี้

1. **กรรมนิमित** คือ การส่งสัญญาณจากผลการกระทำที่ผ่านมาโดยเฉพาะจิตที่เป็นตัวสะสมเชื้อกรรมเอาไว้ ทำให้ฝัน
2. **จิตอาวรณ์** คือ ความคิดถึงเสน่ห์หาผูกพัน ความอาลัยอาวรณ์ ทำให้ฝัน
3. **เทพสังหรณ์** คือ คุณงามความดีส่งผล ทำให้ฝัน
4. **ธาตุกำเริบ** คือ ความแปรปรวนของธาตุ 4 ในร่างกาย ทำให้ฝัน

ลองนึกถึงภาพตอนที่หลับ ชีวิต อายุ ๖๐ อยู่ยังอยู่ แต่ก็ไม่เห็นว่าเป็นทุกข์ ตื่นลืมตามาดูโลก สุขโศกก็ยังหามีที่ใจไม่ แต่พอปรุงแต่งจิตยึดติดว่าเป็นเขาเป็นเราเท่านั้นแหละ ก็ถูกทุกข์ทะเล็มเสียแล้ว ไม่อาจเห็นว่าชีวิตนี้เป็นของเรา เพราะสันดานเดิมที่บันทึกไว้ “หากสุขมีเราก็หลงเสพจนมาหากแม้ในเสรำเราก็อยากหนี” ไม่รู้ธรรมชาติธรรมสัจจะที่แท้จริงในจิตว่าเป็นอย่างไร ไหลไปตามกระแสเวทนา ตัณหา อุปาทาน

การดำเนินชีวิตของสัตว์มนุษย์จะถูกสัญชาตญาณเป็นตัวกำหนดชะตา พัฒนาขึ้นสู่รูปลักษณ์นิเวศธรรม, โกรธ โลก หลง, อนุสัย, สังโยชน์ ตามลำดับความเข้มของอารมณ์ แม้ทุกคนจะบอกว่าตื่น แต่นั่นก็เป็นเพียงการตื่นตาจากแสงไฟ แต่ไม่ใช่ตื่นใจจากแสงธรรม แม้ตื่นขึ้นจากทุกข์ แต่ก็ยังตกลงสู่ภวังค์ เพราะพลังกำลั้งจิตไม่ดี หากจะให้เป็นผู้ตื่นที่ดีไม่มีการฝัน จะต้องประกอบสติจนแสงธรรมส่องสว่างเจิดจรัสในใจเป็นอย่างน้อย แม้คนที่จมอยู่ในความหลับ ก็ถูกกลับตนเหมือนคนตื่น ไม่ฝันทั้งกลางวันและกลางคืน เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

ก็ทุกอย่างมีธรรมชาติของมันอยู่อย่างนั้น ในปัจจัยที่ปรุงแต่งธรรมชาติก็มีธรรมชาติของมันอีกเป็นชั้น ๆ เล็กเป็นจุนวิจุนไปโน้นเลย การค้นหาสัจจะในธาตุในชั้นอย่างละเอียดจึงเป็นการพัฒนาสติปัญญาสู่ภูมิธรรมชั้นสูง

การทำตามความคิดก็เท่ากับการวิ่งตามความฝัน ละเมอเพื่อไปวัน ๆ ไม่อาจพบความจริง ชื่นชมโสมนัสกับสิ่งที่คิดว่าได้ สูดทำยมลายไปสิ้น อารมณ์ รูป รส เสียง กลิ่น กลับคืนสู่ถิ่นธาตุเดิม ดิน น้ำ ไฟ ลม

เมื่อใดที่จิตคุณตกอยู่ในห้วงแห่งความฝัน เขาย่อมหมายมั่นว่าสิ่งนั้นมีจริง เพราะจิตถูกคุณเข้าไปอยู่ในกระแสของการแสดง เป็นตัวละครตัวนั้นเสียแล้ว ไม่ใช่ผู้ดูละคร แต่เป็นผู้เล่นละคร ไม่ใช่ตัวเราฝันแต่อุปาทานติดมันว่าความจริง และที่สำคัญคือจิตนั้นถูกคลุมหุ้มห่อด้วยอวิชชา จิตไม่รู้แจ้งจะเหมือนคนใช้ชีวิตในโลกมืด ไม่อาจแยกแยะอะไรจริงอะไรเท็จ ถูกผิดบาปบุญก็เป็นเรื่องของคนผู้สร้างสมมติไว้ใช้เท่านั้น

เคยสังเกตความเป็นไปในชีวิตบ้างไหม ว่าแต่ละวันพวกเราเจออะไรที่เป็นแก่นแท้จริง ๆ บ้าง ได้อะไรดั่งที่ใจหวังบ้างไหม... ล้วน โคนหลอกกันทั้งนั้น, การเดินในเส้นทางที่ไร้ประทีปส่อง คุณกล้าเดินหรือ? การเดินทางชีวิตเหมือนว่ากำลังตามหาของมีค่าอะไรสักอย่าง เข้าใจว่าสิ่งที่ได้คงนำมาแต่งเติมเสริมใส่ในสิ่งที่พร่องเพื่อชีวิตเต็ม

ตั้งแต่เกิดลืมหามาโลก ชีวิตหน่วยหนึ่ง ๆ ก็ถูกสร้างตามคามฝันของผู้เป็นพ่อ เป็นแม่แล้ว ฝันว่าจะนำมาเป็นอุปการณ์แก่ทุกข์ แต่ท่านเหล่านั้นก็ได้แต่ฝันลม ๆ แล้ง ๆ เพราะตัวเราก็ฝันเหมือนกับท่านเช่นกัน เราเป็นตัวละครในความฝันของผู้อื่นด้วย ฝันให้กับตัวเองด้วยอีกต่างหาก เพราะต่างก็หลับใหลในอำนาจของอวิชชา ความไม่รู้แจ้งตัว ตัณหากำลังเป็นตัวปรุงแต่งจิตให้เป็นนักเพื่อฝันตัวกลางเลยแหละ

ฝันว่าอยากร่ำรวยมีเงินมีทอง อยากสวยอยากหล่อตลอดกาล อยากมีงานดี ๆ มีฐานะตำแหน่งทางสังคม อยากมีอำนาจ การศึกษาดี ๆ ดิถีสูง ๆ อยากมีลาภยศให้คนยกย่องสรรเสริญ อยากมีบ้านมีรถยนต์คันหรู ๆ อยากมีคู่เคียงกายร่วมสร้างสามฝัน อยากมีลูกเต้าพะเน้าพะนอคลอเคลียยามว่าแห้วเจ็บไข้ใกล้ตาย ฯลฯ

ตอนเด็ก ๆ ก็อยากเป็นหนุ่มเป็นสาว พอได้เป็นแล้วก็กลับไม่ใช่ อยากแต่งงานมีครอบครัวเล่นเป็นพ่อเป็นเมีย แต่พอได้แล้วก็กลับไม่ใช่ กลับทะยานอยากต่อไปให้มีลูกเต้าสืบสกุล แต่พอมีแล้วก็กลับไม่ใช่ มันยังไม่ใช่คำตอบของชีวิต...อยากมีธุรกิจการงาน มีแล้วก็ยังไม่ใช่ อยากร่ำรวยยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก ถึงรวยแล้วก็ยังไม่มีความสุข สุขแล้วก็ยังต้องตามรักษา สุขทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สุขเพราะสะดวกการได้รูปปรสกลั่นเสียง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นภาพลวง เสพแล้วก็หาย ปล่อยทิ้งไว้เฉยๆ ก็ดับ แล้วหาใหม่ตามที่คิดว่ามี ยอกย้อนกลับไปมาอยู่อย่างนี้ ไม่มีจริงตามที่คิดคาดไว้...คิดว่ามีแต่เมื่อเดินไปถึงที่แล้วก็ว่างเปล่า คิดว่าใช่พอเข้าใกล้กลับเป็นเพียงภาพลวง ฝันทั้งหลับและตื่น ฝันกระทั่งสิ้นลม

เดี๋ยวนี้อะไร ๆ มันก็กลับตาลปัตรไปหมดแล้ว ทุกชีวิตเห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นการกระทำชั่วเป็นความดี เห็นทุกข์เป็นสุข เห็นอสาระว่าเป็นสาระ เห็นสิ่งที่ไม่มีความเห็นอนาคตว่าเป็นอนาคต มันเห็นผิดจากทำนองครองธรรมกลายเป็นมิจฉาทิฐิกันหมดแล้ว..

คุณเคยไปงานศพบ้างไหม? หากพระกลับตาลปัตรเวลาให้ศีลก็คงเป็นเรื่องแน่ๆ เพราะพระคุณเจ้าไม่รู้ธรรมเนียม เดิมประคิษฐ์ไว้ใช้พัควิ พัฒนามาอีกทีก็ใช้บังอายุเวลา พระให้ศีล, ฟังแต่เสียงอาจจจำไม่ได้พระท่านเลยใช้คัตเอาที่ช่วยสอน เอาหูไม่ได้ก็เอาตามันไว้ก่อนแล้วค่อยยอกย้อนอธิบายขยายไปสู่ใจ

ในตาลปัตรปึงสุกุดสวดศพนมีข้อความอยู่ว่า “ไปไม่กลับ หลับไม่ตื่น ฝันไม่มีหนีไม่ฝัน”

1. **ไปไม่กลับ** หมายถึง จิตของพระอรหันต์ผู้เดินทางพ้นทุกข์ไปแล้วไม่มีวันหวนกลับไปหาทุกข์อีกแล้ว เป็นผู้ตื่นจากฝันอย่างถาวรแล้ว

2. **หลับไม่ตื่น** หมายถึง ผู้หลงติดยึดอยู่ในสมมติแบบอุปาทานระดับต่าง ๆ

3. **ฝันไม่มี** หมายถึง ผู้มีจิตที่ได้เคยประกอบกุศลกรรมอกุศล เช่น ฆ่าพ่อแม่ ใสร้าย พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ยุบยให้สงฆ์แตกกัน, บาปกรรมหนักเหล่านี้จะทำให้จิตตกคิดมากจนไม่อาจฝันความระลึกตัวให้ต่อเนื่องได้

4. **หนีไม่พ้น** หมายถึง ปุถุชนผู้ไม่ได้ฝึกจิตยอมหนีไม่พ้นความทุกข์ที่เกิดจากความคิดปรุงแต่ง หลงเดินเวียนวนอยู่ในความคิดความฝัน ซึ่งก็หนีไม่พ้นที่ต้องสร้างกิเลส กรรม วิบาก สร้างภพชาติสานฝันต่อไปไม่มีวันจบสิ้น

กลางคืนเป็นความฝัน กลางวันก็คือความคิด สภาพธรรมสองชนิดนี้ต่างกันตรงไหน เปล่าเลย เพียงต่างกันแต่ช่วงเวลาสั้นยาวเท่านั้น ผู้กำกับวิญญูแฉกชั้นก็คือตัวโอรช ผู้กำกับวิญญูรักษายาสาโดยก็คือตัวโอรชราคะ ผู้กำกับแนวธรรมาตลคคอมมันดีก็คือตัวโอรหะ ผู้ฝันคือจิต ผู้อำนวยการสร้างฝันก็คือตัววิชชา ฝันกลางคืนตื่นขึ้นมายังพอรู้ว่านี่เป็นความฝัน แต่ความปรุงแต่งตอนกลางวันนี่เป็นฝันที่ไม่มีวันสิ้นจบ ความมืดทำให้หลงว่ามี จึงหลงตามใช้หนี้ความฝันทั้งวันเดือนปี เผลอ ๆ บางคนจะวิ่งตามความฝันกันแบบข้ามภพข้ามชาติไปโน่นเลยก็มี

หยุดวิ่งตามความฝันกันเถิด จงเป็นผู้ตื่นเถิด อย่ามัวหลับไหลในความไม่รู้แจ้งกันอยู่เลย มารจะเยาะเย้ยได้ใจ จงทบทวนเป้าหมายการเกิดมาเป็นคนเสียใหม่ว่าจริงๆแล้วใช่หรืออะไรกันแน่, หากไม่ยากให้ชีวิตนี้ไหลไปกับความฝันจงตระหนักรู้อยู่กับปัจจุบันให้มั่นคง มีสติตามรักษาจิตจนมัจจุราชไม่สามารถมองเห็นตัว ความตื่นแบบถาวรย่อมปรากฏได้เมื่อใจเราไม่เศร้าหมองขุ่นมัว จิตส่องแผ้วเป็นอกาลิการม.